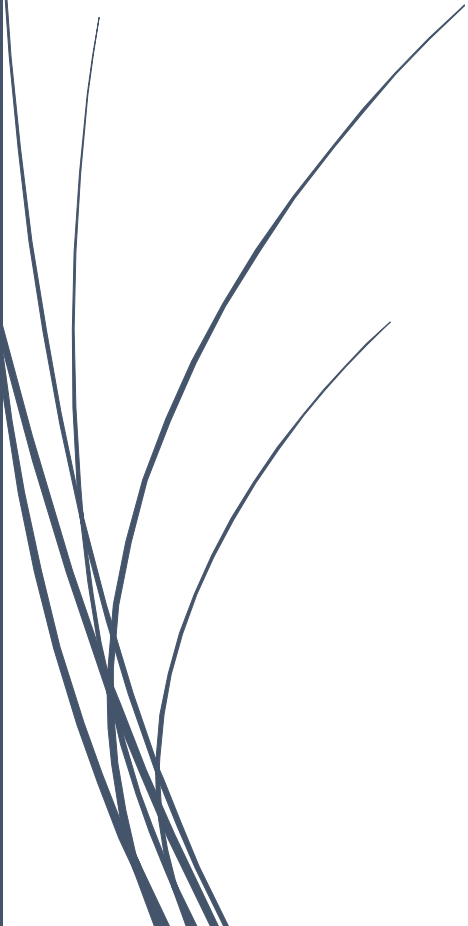

23.9.2020

Osaamisen ennakointi- foorumi 2021 – 2024

Rakenne- ja toiminta

Osaamisen ennakointifoorumin ohjaus-
ryhmän ehdotusluonnos kauden 2021 -
2024 rakenteen ja toiminnan järjestämi-
sestä

OSAAMISEN ENNAKOINTIFOORUMI – KAUSI 2021–2024 Ohjausryhmän ehdotus (23.9.2020)

Sisällys

1. Taustaa	2
2. Osaamisen ennakointifoorumin tavoitteet	2
3. Foorumin rakenne ja toimikausi	3
4. Ennakointiryhmät	3
4.1 Ennakointiryhmien tehtävät.....	3
4.2 Ennakointiryhmien kokoonpanot	4
4.3 Ennakointiryhmien nimittäminen.....	4
4.4 Ennakointiryhmien puheenjohtajat.....	5
5. Ohjausryhmä	5
5.1 Ohjausryhmän tehtävät.....	5
5.2 Ohjausryhmän jäsenet.....	6
6. Ennakointi	7
6.1 Ennakointitiedon hyödyntäminen	7
6.2 Osaamisen ennakointifoorumin ennakointityö kaudella 2021 – 2024	8
7. Toiminnan suunnittelu, seuranta ja raportointi sekä arviointi.....	9
7.1 Suunnittelu	9
7.2 Arviointi	9
7.3 Seuranta ja raportointi	10
8. Resurssointi	10
Liite 1. Ennakointiryhmien toimialat	11
Liite 2. Työnantaja, yrittäjä- ja työntekijäosapuolten yhteenlaskettu vähimmäismäärä eri kokoisissa ennakointiryhmissä	13

1. Taustaa

Osaamisen ennakointifoorumi (Oef) perustettiin vuonna 2017 jatkamaan koulutustoimikuntien tekemää työtä. Foorumia ja sen toimintaa kehitettäessä hyödynnettiin koulutustoimikuntajärjestelmästä tehtyä ulkoista arviointia. Osaamisen ennakointifoorumin tehtävät ovat koulutustoimikuntia enemmän ja systemaattisemmin painottuneet ennakointityöhön.

Osaamisen ennakointifoorumin ensimmäinen nelivuotinen toimikausi päättyy vuoden 2020 lopussa. Oef on toiminut opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen yhteisenä ennakoinnin asiantuntijaelimenä. Sen tehtävänä on myös ollut edistää koulutuksen ja työelämän välistä vuoropuhelua. Foorumin toiminta perustuu opetus- ja kulttuuriministeriön antamaan toimeksiantoon.

Koko Oef:n nelivuotisen kauden ajan sen toiminnasta on kerätty palautetta. Lisäksi foorumille on tehty ulkoinen arviointi, joka sisältää sekä väliarvioinnin että kaksiosaisen loppuarvioinnin¹. Arvioinnin on toteuttanut Owl Group Oy.

Ohjausryhmä on järjestänyt kesään 2020 mennessä kuusi työpajatyypistä tapaamista ennakointiryhmien puheenjohtajien, varapuheenjohtajien, sihteerien ja ennakointiasiantuntijoiden kanssa. Tapaamisissa on muun muassa keskusteltu hyviksi koetuista käytännöistä ja toiminnan kehittämistarpeista. Arviointitulosten ja kerätyn palautteen lisäksi myös nämä tilaisuudet ovat olleet tärkeä tietolähde Oef:n toiminnan kehittämisessä.

Opetushallinto ja sen sidosryhmät ovat todenneet Osaamisen ennakointifoorumin olevan merkittävä ennakoinnin asiantuntijaresurssi sekä koulutuksen ja työelämän välisen vuoropuhelun edistäjä. Tämän vuoksi ohjausryhmä näkee foorumin toiminnan jatkamisen tärkeäksi. Osaamisen ennakointifoorumin toiminnasta kertyneen tiedon ja kokemusten perusteella Osaamisen ennakointifoorumin ohjausryhmä esittää toiminnan jatkamista pienin muutoksin. Tässä ehdotuksessa on esitetty ohjausryhmän näkemyksiä Osaamisen ennakointifoorumin seuraavan kauden toteuttamisen pääpiirteistä. Ehdotuksessa on pyritty huomioimaan soveltuvien osien loppuarvioinnissa esitetyt suositukset Oef:n kehittämisestä. Ohjausryhmä tulee tekemään syksyllä 2020 toisen, tätä ehdotusta täydentävän esityksen, jossa keskitytään enemmän tulevan Osaamisen ennakointifoorumin käytännön työskentelyn organisointiin ja toimintatapojen linjaamiseen. Osa loppuarvioinnin suosituksista soveltuu paremmin huomioitavaksi ohjausryhmän toisessa esityksessä.

2. Osaamisen ennakointifoorumin tavoitteet

Osaamisen ennakointifoorumi toimii opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen yhteisenä ennakoinnin asiantuntijaelimenä. Sen tavoitteena on ennakoinnin ohella edistää koulutuksen ja työelämän välistä vuoropuhelua yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen kanssa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen koordinoima Osaamisen ennakointifoorumi tuo koulutuksen ja työelämän eri osapuolet yhteiseen vuoropuheluun tulevaisuudesta sekä tuottamaan, analysoimaan ja levittämään ennakointitietoa. Foorumi nostaa tuottamansa ennakointitiedon pohjalta esille koulutuksen ja osaamisen kehittämistarpeita.

Osaamisen ennakointifoorumin jäsenet osallistuvat aktiivisesti ennakointityöhön, ennakointitulosten analysointiin sekä foorumista ja ennakointitiedosta viestimiseen. Foorumi tuo yleiseen keskusteluun tuottamiaann ennakointituloksia sekä niiden perustella havaitsemiaan koulutuksen kehittämisehdotuksia.

---

¹ Väliarviointiraportti https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/oef_valiraportti_lopullinen.pdf ja Loppuarviointiraportin ensimmäinen osa https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/oef_arvioinnin_1loppuraportti_2104.pdf. Loppuarvioinnin toinen raportti valmistuu joulukuussa 2020 ja sen tuloksia hyödynnetään Oef:n seuraavan kauden käytännön työskentelyn suunnitteluun.

3. Foorumin rakenne ja toimikausi

Osaamisen ennakointifoorumi jatkaa nykyisellä rakenteella. Siihen kuuluu ohjausryhmä, yhdeksän ennakoitiryhmää sekä ennakoitiryhmien tarvittaessa kokoamat asiantuntijaverkostot. Seuraavan Osaamisen ennakointifoorumin toimikausi on 1.1.2021–31.12.2024.

4. Ennakointiryhmät

Osaamisen ennakointifoorumissa on yhdeksän eri osaamis- ja toimialoja edustavaa ennakoitiryhmää. Ennakointiryhmien toimikausi on sama kuin koko Osaamisen ennakointifoorumin. Ennakointiryhmät ovat:

- 1 luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö
- 2 liiketoiminta ja hallinto
- 3 koulutus, kulttuuri ja viestintä
- 4 liikenne ja logistiikka
- 5 majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalvelut
- 6 rakennettu ympäristö
- 7 sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala
- 8 teknologiateollisuus ja -palvelut
- 9 prosessiteollisuus ja tuotanto.

Ennakointiryhmien vastuilla olevat toimialat on lueteltu karkealla tasolla liitteessä 1. Taulukko on suuntaa antava. Opetushallitus täsmentää tulevan kauden ennakoitiryhmien osaamis- ja toimialoja syksyn 2020 aikana. Ryhmillä voi olla myös yhteisiä vastuuta joistakin aloista, joten vastuualueet voivat mennä päällekkäin eivätkä ole siten tarkkarajaisia.

4.1 Ennakointiryhmien tehtävät

Ennakointiryhmien tehtävät tukevat koko Osaamisen ennakointifoorumin tavoitteita. Ennakointiryhmien tehtävät ovat seuraavat:

- 1 Osallistua osaamis- ja koulutustarpeiden ennakointiin sekä ennakoititiedon tuottamiseen (laadullinen ja määrällinen ennakointi) Opetushallituksen laatiman ennakoitisuunnitelman mukaisesti.
- 2 Analysoida tuotetun ennakoititiedon perusteella työelämän muuttuvia ja uusia osaamistarpeita.
- 3 Tehdä ennakoititulosten pohjalta asianmukaisille tahoille aloitteita, suosituksia ja ehdotuksia koulutuksen kehittämiseksi eri koulutusasteilla sekä seurata niiden etenemistä.
- 4 Edistää ennakoititiedon hyödyntämistä ja tehdä Opetushallituksen tuella Osaamisen ennakoitifoorumia tunnetuksi sekä viestiä sen tuottamista ennakoitituloksista.

Ennakointiryhmät toteuttavat tehtäviään omilla osaamis- ja toimialoillaan. Lisäksi ennakoitiryhmät tukevat tarvittaessa vastuualojensa ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulutuksen järjestämisessä tarvittavan osaamisen ja henkilöstön tarpeen ennakointia. Ennakointiryhmien ennakoitityöhön liittyviä alustavia linjauksia on kuvattu tämän ehdotuksen luvussa 6.2. Tavoitteena on esimerkiksi keventää ennakoitiryhmien roolia määrällisessä ennakoinnissa kommentoivampaan suuntaan kuin mitä niiden rooli oli Oef:n ensimmäisellä kaudella.

Ryhmät voivat toteuttaa tehtäviään myös yhdessä muiden ennakoitiryhmien tai sidosryhmiensä kanssa. Halutessaan ennakoitiryhmät voivat tarpeen mukaan perustaa ryhmän sisällä tai muiden ryhmien kanssa asioiden valmistelua varten erillisiä valmisteluryhmiä.

Opetushallitus suunnittelee ja organisoii ennakkointiryhmien ennakkointityön. Ennakkointiryhmien aloitteiden, suositusten ja ehdotusten tekemistä selkiytetään prosessikuvauksella. Opetushallitus tukee ennakkointiryhmiä niiden viestinnässä laatimalla koko Osaamisen ennakkointifoorumin viestintäsuunnitelman ja tarjoamalla viestintää tukevaa materiaalia.

Tehtäviä täsmennetään ja konkretisoidaan tarpeen mukaan ohjausryhmän syksyllä 2020 valmistuvassa toisessa ehdotuksessa Osaamisen ennakkointifoorumista sekä tulevalle kaudelle laadittavassa toimintasuunnitelmassa.

4.2 Ennakkointiryhmien kokoonpanot

Ennakkointiryhmien kokoamisessa noudatetaan pitkälti samoja periaatteita kuin Osaamisen ennakkointifoorumin ensimmäisellä kaudella. Keskeistä on, että ennakkointiryhmissä on niiden vastuulle kuuluvien osaamis- ja toimialojen riittävän kattava edustus sekä asiantuntemus.

Ennakkointiryhmässä on vähintään 15 ja enintään 25 jäsentä. Jäsenillä ei ole varajäseniä. Ennakkointiryhmät voivat olla eri kokoisia. Opetushallitus päättää kunkin ryhmän tarkoituksenmukaisesta koosta kuultuaan eri sidosryhmiä. Ennakkointiryhmä voi myös kuulla ulkopuolisia asiantuntijoita.

Ennakkointiryhmissä tulee olla edustettuina seuraavat tahot:

- työnantajat ja yrittäjät
- työntekijät
- ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulutuksen opetushenkilöstö
- ammatillisen koulutuksen järjestäjät ja korkeakoulut
- ennakkointiryhmän toimialoihin liittyvä tutkimus
- opetushallinto.

Ennakkointiryhmässä tulee olla yhtä paljon työnantajien ja yrittäjien edustajia kuin työntekijäpuolen edustajia. Työnantajien ja yrittäjien osalta pyritään varmistamaan se, että jokaisessa ennakkointiryhmässä on edustus molemmilta tahoilta.

Ennakkointiryhmän jäsenistä tulee olla noin puolet työnantajien, yrittäjien ja työntekijöiden edustajia. Edellä mainittujen tahojen yhteenlaskettu vähimmäismäärä ennakkointiryhmän jäsenistössä riippuu ryhmän kokonaisjäsenmäärästä. Työnantaja-, yrittäjä- ja työntekijäosapuolten yhteenlaskettu edustajien ennakkointiryhmän koosta riippuva minimimäärä ryhmässä on esitetty liitteessä 2.

Ammatillisen koulutuksen edustuksen lisäksi korkeakoulutuksen opetushenkilöstön ja korkeakoulujen edustajat pyritään saamaan sekä ammattikorkeakouluista että yliopistoista. Tätä voidaan kuitenkin arvioida ennakkointiryhmäkohtaisesti erikseen niiden vastuulla olevien osaamis- ja toimialojen pohjalta.

Opetushallitus nimeää ennakkointiryhmiin kaksi jäsentä, joista toinen on ammatillisen koulutuksen asiantuntija ja toinen ennakkoinnin asiantuntija. Opetushallituksen edustajat toimivat ryhmien sihteerinä.

4.3 Ennakkointiryhmien nimittäminen

Opetushallitus pyytää keskeisiltä järjestöiltä ja muilta ennakkointiryhmiin kutsuttavilta tahoilta esitykset ennakkointiryhmien jäseniksi. Opetushallitus nimeää saatujen esitysten pohjalta jäsenet ennakkointiryhmiin.

Ennakkointiryhmät tulee nimetä siten, että Osaamisen ennakkointifoorumi on kokonaisuudessaan sukupuolten välisen tasa-arvon edistämismääräyksen mukainen. Ryhmien nimeämisessä on huomioitava molemmat kieliryhmät.

Jäsenten asiantuntemuksen tulee vastata ennakointiryhmän osaamis- ja toimialoja. Ennakointiryhmien jäseniltä edellytetään aktiivisuutta ja sitoutumista ennakointityöhön sekä muiden ennakointiryhmille annettujen tehtävien toteuttamiseen. Lisäksi ehdokkailta odotetaan perustietoja osaamis- ja koulutustarpeiden ennakoinnista. Jäseniä esittävien tahojen tulisi esittää jäseniksi henkilöitä, joilla on mahdollisuus käyttää aikaa ennakointityöhön ja muuhun Osaamisen ennakointifoorumin toimintaan. Jäsenten taustaorganisaatioiden odotetaan tukevan jäseniä heidän työskentelyssään Osaamisen ennakointifoorumissa sekä seuraavan Osaamisen ennakointifoorumin toimintaa ja tuloksia.

4.4 Ennakointiryhmien puheenjohtajat

Ennakointiryhmien puheenjohtajina ja varapuheenjohtajina toimivat työnantajien, yrittäjien ja työntekijöiden edustajat. Ennakointiryhmät valitsevat puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat keskuudestaan. Tavoitteena on, että jos puheenjohtaja on työnantajien tai yrittäjien edustaja, niin varapuheenjohtajan tulisi silloin edustaa työntekijöitä ja päinvastoin. Tästä pääsäännöstä voidaan kuitenkin poiketa ennakointiryhmän yhteisellä päätöksellä tai jos tehtävään halukasta puheenjohtajaa tai varapuheenjohtajaa ei löydy kummankaan edellä mainitun tahon edustajista.

Toimikautensa alussa ennakointiryhmä voi halutessaan sopia, että puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja vaihtavat paikkaa keskenään toimikauden aikana.

Tarvittaessa neuvotellen huolehditaan siitä, että ennakointiryhmien puheenjohtajuudet jakautuvat Osaamisen ennakointifoorumin kokonaisuuden kannalta tasapuolisesti työelämäosapuolten kesken.

Puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja toimivat työparina. Puheenjohtajilla on merkittävä ja keskeinen rooli ennakointiryhmien työskentelyssä. Heiltä odotetaan sitoutumista Osaamisen ennakointifoorumin tavoitteisiin sekä tehtäviin. Puheenjohtajat vastaavat siitä, että ennakointiryhmän toiminta keskittyy ryhmille annettujen tehtävien toteuttamiseen.

Puheenjohtajien tehtävissä on tärkeää kyetä ottamaan tasapuolisesti huomioon laaja-alaisen ennakointiryhmän eri toimijat, toimialat ja erilaiset intressit. Puheenjohtajilla tulisi olla mahdollisuus käyttää aikaa ennakointityöhön sekä muuhun ryhmän toimintaan. Puheenjohtajien vastuulla on muun muassa ryhmän toiminnan tavoitteellinen suunnittelu, kokousten valmistelu ja niiden tehokas läpivieminen.

Ennakointiryhmien sihteeri ja ennakointiasiantuntijat tukevat puheenjohtajia heidän työssään ja toiminnan käytännön järjestelyissä.

5. Ohjausryhmä

Osaamisen ennakointifoorumin työtä ohjaa, seuraa ja tukee nykyisenkaltainen ohjausryhmä. Ohjausryhmä edesauttaa omalta osaltaan ja valtuuksiensa puitteissa toiminnan onnistumista ja tavoitteiden saavuttamista.

5.1 Ohjausryhmän tehtävät

Ohjausryhmän tehtävät ovat seuraavat:

- 1 Suunnitella, ohjata, koordinoita ja kehittää Osaamisen ennakointifoorumin toimintaa yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen kanssa.
- 2 Tukea opetus- ja kulttuuriministeriötä sekä Opetushallitusta Osaamisen ennakointifoorumin ennakointityön koordinoimisessa.
- 3 Seurata ennakointiryhmien ennakointityötä ja muuta työskentelyä.
- 4 Työskennellä vuorovaikutteisesti ennakointiryhmien kanssa sekä tukea ja ohjata ennakointiryhmiä niiden tehtävien toteuttamisessa ja antaa ryhmien työskentelystä niille palautetta.

- 5 Edistää ennakoititiedon hyödyntämistä sekä vaikuttavuutta ja tehdä omalta osaltaan Osaamisen ennakoitifooriumia tunnetuksi sekä viestiä sen tuottamista ennakoitituloksista.

Ohjausryhmä käsittelee kauden alussa Opetushallituksen laatiman ennakoitisuunnitelman ja kommentoi sitä. Opetushallitus tekee suunnitelmaan mahdollisesti tarvittavat muutokset. Tämän jälkeen ohjausryhmä laatii koko Osaamisen ennakoitifoorumin toimintasuunnitelman aikataulutuksineen. Ohjausryhmä myös laatii ennakoitiryhmille ohjeet niiden vuosittaisten työsuunnitelmien laatimiseen ja antaa työsuunnitelmista ryhmille palautetta.

Ohjausryhmä käsittelee ennakoitiryhmien tuottamia ennakoitituloksia. Ennakoitiryhmien aloitteet, suositukset ja ehdotukset tuodaan ohjausryhmälle tiedoksi.

Ohjausryhmä laatii Oef:lle itsearviointisuunnitelman² ja koordinoi sen toteuttamista yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Opetushallituksen kanssa. Ohjausryhmä toteuttaa omalta osaltaan itsearviointia, analysoi arvioinnin tuloksia ja kehittää foorumin toimintaa arvioinnin tuloksia hyödyntäen.

Ohjausryhmä vastaa omalta osaltaan ennakoitiryhmien ja ohjausryhmän välisen vuorovaikutuksen ylläpidosta ja vahvistamisesta. Ohjausryhmä muun muassa järjestää tapaamisia ennakoitiryhmien puheenjohtajien, varapuheenjohtajien, sihteereiden ja ennakoitiasiantuntijoiden kanssa. Tapaamiset voivat liittyä toiminnan kehittämiseen tai muihin ajankohtaisiin asioihin.

5.2 Ohjausryhmän jäsenet

Ohjausryhmässä ovat edustettuina seuraavat tahot:

- koulutuksen järjestäjät (ammattillinen koulutus + korkeakoulutus)
- koulutuksen tutkimuksen ja arvioinnin asiantuntemus
- maakuntien liitot (alue-ennakoinnin asiantuntemus)
- opetushallinto
- opetushenkilöstö
- opiskelijat (ammattillinen koulutus + korkeakoulutus)
- työ- ja elinkeinohallinto
- työnantajat
- yrittäjät
- työntekijät.

Ohjausryhmässä on enintään 22 jäsentä ja sen toimikausi on sama kuin koko Osaamisen ennakoitifoorumin. Tarvittaessa ohjausryhmään voidaan kutsua pysyviä tai määräaikaista asiantuntijajäseniä. Ohjausryhmä voi myös kuulla ulkopuolisia asiantuntijoita.

Asioiden valmistelua varten ohjausryhmä voi tarvittaessa perustaa erillisiä valmisteluryhmiä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö nimeää ohjausryhmän jäsenet keskusjärjestöjen ja muiden ohjausryhmään kutsuttavien tahojen esitysten pohjalta. Opetus- ja kulttuuriministeriö nimeää opetushallinnon edustajista ohjausryhmän puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan ohjausryhmän toimikaudeksi. Ohjausryhmän sihteerinä toimivat opetus- ja kulttuuriministeriön määräämät ministeriön ja/tai Opetushallituksen virkamiehet.

Ohjausryhmän jäseniltä odotetaan aktiivisuutta ja sitoutumista Osaamisen ennakoitifoorumin työhön sekä foorumille asetettuihin tavoitteisiin ja ohjausryhmälle annettuihin tehtäviin. Ohjausryhmän jäsenten toivo-

---

² Ks. tämän esityksen luku 7.2.

taan osallistuvan Oef:n toiminnan itsearviointiin ja toiminnan edelleen kehittämiseen. Ohjausryhmän jäsenet, jotka edustavat ennakoitiryhmiin jäseniä ehdottaneita tahoja, vastaavat omalta osaltaan ennakoitiryhmien ja ohjausryhmän välisestä vuorovaikutuksesta. Heidän toivotaan tuovan ohjausryhmän työskentelyyn taustaorganisaatiotaan edustavien ennakoitiryhmien jäsenten näkemyksiä sekä välittävän ohjausryhmän näkemyksiä ennakoitiryhmiin päin.

6. Ennakointi

Osaamisen ennakoitifoorumin keskeinen tehtävä on ennakointityö ja ennakoititiedon tuottaminen sekä tuotetun ennakoititiedon analysointi, hyödyntäminen ja levittäminen. Foorumi tuo yhteen ennakoititietoa tuottamaan koulutuksen ja työelämän eri osapuolet sekä muut kunkin ennakoitiryhmän osaamis- ja toimialojen kannalta keskeiset toimijat. Ennakoitiryhmät osallistuvat sekä määrälliseen että laadulliseen ennakointiin.

6.1 Ennakointitiedon hyödyntäminen

Osaamisen ennakoitifoorumin tekemä ennakointityö tuottaa tietoa tulevaisuuden koulutus- ja osaamistarpeista. Ennakointitietoa hyödynnetään muun muassa koulutuksen kehittämisessä työelämän tarpeiden mukaisesti. Lisäksi ennakoititieto on tärkeää opetus- sekä työ- ja elinkeinohallinnolle ja useille muille toimijoille. Myös esimerkiksi koulutus- ja uravalintoja tekevät kansalaiset voivat hyödyntää ennakoititietoa.

Ennakoitiryhmät hyödyntävät tuotettua ennakoititietoa niille annettujen tehtävien mukaisesti eli koulutuksen kehittämistä koskevien aloitteiden, suositusten ja ehdotusten tekemiseen. Oef:n tuottamaa ennakoititietoa voidaan usein hyödyntää myös jäsenten omassa työssä ja heidän taustaorganisaatioissaan.

Taulukossa 1 on kuvattu sitä, mihin eri tahot voivat ennakoititietoa hyödyntää.

Taulukko 1. Esimerkkejä ennakoititiedon hyödyntämisestä

Hyödyntäjä	Hyödyntämisen kohde
Opetus- ja kulttuuriministeriö	Koulutussuunnittelu, ammatillisen koulutuksen järjestämisluvat, sopimusneuvottelut korkeakoulujen kanssa
Opetushallitus	Ammatillisen koulutuksen tutkintojen perusteet, yleissivistävän koulutuksen opetussuunnitelmien perusteet
Korkeakoulut	Määrällisen ja sisällöllisen koulutustarjonnan suunnittelu, sopimusneuvottelut OKM:n kanssa
Ammatillisen koulutuksen järjestäjät	Määrällisen ja sisällöllisen koulutustarjonnan suunnittelu
Opetushenkilöstö eri koulutusasteilla ja -aloilla	Opetuksen sisältöjen suunnittelu
Ohjaushenkilöstö eri sektoreilla	Asiakkaiden neuvontatyö, opintojen ohjaus, ammatinvalinnan ohjaus, uraohjaus, urasuunnittelu
Opiskelu- ja koulutusvalintoja pohtivat henkilöt (nuoret, nuorten vanhemmat, ammatinvaihtajat, lisä- ja täydennyskoulutusta pohtivat henkilöt)	Koulutus- ja ammatinvalinnat
Yritykset	Henkilöstön kehittäminen ja rekrytointi, strategia-työ

Opetus- ja kulttuuriministeriön lisäksi muut ministeriöt hyödyntävät ennakointitietoa omilla hallinnonaloillaan. Myös TE-palvelut, ELY- ja KEHA-keskukset sekä maakuntien liitot tarvitsevat ennakointitietoa. Ennakointitietoa hyödynnetään myös työolupien käsittelyssä ja esimerkiksi maahanmuuttopalveluissa.

Osana Osaamisen ennakointifoorumin kauden 2017 – 2020 ulkoista arviointia tarkasteltiin sitä, miten ennakointiryhmien ja niiden asiantuntijaverkostojen jäsenet ovat hyödyntäneet tai tulevat hyödyntämään tuotettua ennakointitietoa. Tietoa oli arviointia varten kerätty kyselyllä ja haastatteluilla. Ennakointiprosessiin osallistuneet ovat itse hyödyntäneet tai uskovat, että tulevat hyödyntämään aineistoja varsin monipuolisesti, eli tuotetun tiedon nähtiin palvelevan eri tarpeita. Tuotettu ennakointitieto on siis koettu hyödylliseksi ja arvioinnin tuloksissa sitä kerrotaan eniten hyödynnettävän mm. osaamistarpeiden arvioinnissa, oman organisaation toiminnan kehittämisessä, strategiatyössä, tutkimus- ja kehittämistyössä sekä tutkintojen ja tutkintorakenteiden kehittämisessä.

Ammatillisen koulutuksen toimijoista arvioinnin kyselyyn vastanneista (n = 17) kaikki ovat arvioineet hyödyntävänsä Oef:n tuottamia ennakointituloksia työssään. Kyselyyn vastanneista korkeakoulutuksen vastaajat (n = 14) yhtä lukuun ottamatta kertoivat, että ovat hyödyntäneet tai tulevat hyödyntämään tietoa muun muassa opetussuunnitelmatyössä, opetus-/koulutustarjonnan kehittämisessä ja osaamistarpeiden arvioinnissa. Korkeakoulussa tietoa hyödynnetään opetuksen suuntaamiseen ja opetussuunnitelmien sisältöön. Yliopiston näkökulmasta yksi haastateltava kuvasi, että tietoa voisi hyödyntää strategisen johtamisen roolia käsin, esimerkiksi opetussuunnitelman yleisperiaatteita ja tavoitteita määriteltäessä. Oef:n tuottaman ennakointitiedon hyödyntämisestä todetaan arvioinnin loppuraportissa mm. seuraavaa: ”Jatkuvan oppimisen näkökulmasta esimerkiksi ammattikorkeakoulussa on voitu tarkastella henkilöstön kanssa erikoistumis- koulutuksen tarpeita, kehittämistarpeita sekä sitä, mitä voidaan irrottaa täydennyskoulutukseen, avoimien opintojen ja ylempien korkeakoulututkintojen kehittämiseen.”

Ennakointitulosten on kerrottu arvioinnissa tuovan mielenkiintoista tietoa keskusteluun suhteessa siihen, mikä on oma koulutustarjonta jatkossa. Lisäksi ennakointitietoa on hyödynnetty koulutuksen kehittämissuunnitelmissa tausta- ja kehittämismateriaalina. Kaiken kaikkiaan tiedon hyödyntäminen on monipuolista ja myös ne tahot, jotka eivät ole suoraan kosketuksissa koulutuksen ja opetuksen kehittämistyöhön, hyödyntävät tuotettua tietoa esimerkiksi strategiatyön tukena ja täydennyskoulutustarpeiden arvioimisessa. Muun muassa yritysten edustaja on saattanut käyttää tietoa yrityksen kehittämissuunnitelmien laatimisessa.

6.2 Osaamisen ennakointifoorumin ennakointityö kaudella 2021 – 2024

Osaamisen ennakointifoorumin ennakointityö organisoidaan toimikauden alussa Opetushallituksen laatiman ennakointisuunnitelman mukaisesti. Ohjausryhmä käsittelee ja kommentoi ennakointisuunnitelmaa. Myös ennakointiryhmiä kuullaan ennakointisuunnitelmasta kauden alussa. Suunnitelmassa huomioidaan Oef:n ensimmäiseltä kaudelta kerätyt kokemukset ja saatu palaute sekä ulkoisen arvioinnin tulokset. Osaamisen ennakointifoorumin ensimmäisen kauden ohjausryhmä on todennut, että mikäli ennakointiryhmien ennakointityötä on tarve toisella kaudella keventää verrattuna ensimmäiseen kauteen, tämä tulisi toteuttaa muuttamalla ennakointiryhmien roolia määrällisessä ennakoinnissa enemmän kommentoivaan suuntaan.

Ensimmäiseltä kaudelta saatujen kokemusten lisäksi foorumin ennakointityötä kehitetään kesäkuussa julkaistavan työvoima-, koulutus- ja elinkeinoasiain neuvoston (TKE-neuvosto) ennakointiryhmän kehittämissuunnitelman mukaisesti³.

³ Vaikuttavaan ennakointiin : Valtakunnallisen työvoima-, koulutus- ja osaamistarpeiden ennakointijärjestelmän kehittäminen <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-879-3>

Ennakoinnin aikajänne tulee olemaan keskipitkä ja pitkä aikaväli. Ennakoinnissa huomioidaan koko työvoiman osaamis- ja koulutustarpeet sekä jatkuvan oppimisen näkökulma. Ennakointityössä hyödynnetään ennestä enemmän muiden tahojen tuottamia ennakointiaineistoja ja ennakointiprosessin teknistä toteutusta kehitetään edellisestä kaudesta saatujen kokemusten ja palautteen mukaisesti. Prosessi kytketään ennakointiryhmien työhön aiempaa ohjaavammin, jättäen kuitenkin ennakointiryhmille riittävästi liikkumavapautta toteuttaa tehtäviensä. Lisäksi pyritään luomaan malli, jolla tunnistetaan mahdolliset ennakointitulos-
lostien aukkokohtat ja täydentämiskeinot, joko osana ennakointiryhmien työtä tai erillishankkeina. Ennakointiprosessin suunnittelussa selvitetään myös mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä alueellisten toimijoiden ja muiden sidosryhmäverkostojen kanssa. Ennakointiryhmät tekevät tarpeen mukaan ennakointityötä myös yhdessä kahden tai useamman ennakointiryhmän kesken.

7. Toiminnan suunnittelu, seuranta ja raportointi sekä arviointi

Toiminnan suunnittelulla pyritään varmistamaan, että foorumin toiminta on tarkoituksenmukaista ja vastaa sille asetettuja tavoitteita. Lisäksi suunnittelu edesauttaa tarkoituksenmukaista ajankäyttöä. Toiminnan seuranta ja arviointi kytketään yhdeksi kokonaisuudeksi ja osaksi foorumin muuta toimintaa. Seurannan ja arvioinnin avulla toimintaa on mahdollista kehittää joustavasti ja ajantasaisesti. Raportointi tukee sekä suunnittelua, seurantaan että arviointia.

7.1 Suunnittelu

Osaamisen ennakointifoorumin toimintaa ohjaavat Opetushallituksen laatima ennakointisuunnitelma, Osaamisen ennakointifoorumin ohjausryhmän laatima toimintasuunnitelma sekä ennakointiryhmien edellä mainittujen pohjalta tekemät ennakointiryhmäkohtaiset työsuunnitelmat. Viestintää varten laaditaan oma suunnitelmansa.

Ennakointisuunnitelmassa on kuvattu ennakointiprosessi pääpiirteittäin sekä esitetty ennakointityön aikataulutus. Ennakointisuunnitelma käsitellään ohjausryhmässä ja myös ennakointiryhmiä kuullaan. Ennakointisuunnitelmaa päivitetään tarvittaessa.

Ennakointisuunnitelman valmistuttua ohjausryhmä laatii koko Osaamisen ennakointifoorumin toimintasuunnitelman. Toimintasuunnitelmassa on kuvattu muun muassa Osaamisen ennakointifoorumin käytännön toimintaperiaatteet sekä toiminnan aikataulutus. Suunnitelmaa päivitetään vuosittain.

Ennakointiryhmät kirjaavat työsuunnitelmiinsa tavoitteensa ja toimenpiteensä kulloinkin alkavalle vuodelle ja mahdollisuuksiensa sekä tarpeen mukaan myös pidemmälle aikavälille. Ohjausryhmä antaa työsuunnitelmista ryhmille palautetta

7.2 Arviointi

Osaamisen ennakointifoorumi arvioi toimintaansa koko toimikautensa ajan ja kehittää sitä arvioinnin havaintojen perustella. Ohjausryhmä laatii kauden alussa Osaamisen ennakointifoorumille itsearviointisuunnitelman, jossa on määritelty arviointia tukevat toimenpiteet ja niiden toteutusvastuut. Itsearviointisuunnitelman laatimisessa hyödynnetään edelliselle kaudelle tehdyn ulkoisen arvioinnin tuloksia ja arvioinnin yhteydessä laadittua ehdotusta foorumin itsearviointisuunnitelmaksi⁴. Itsearviointityö kytketään osaksi foorumin muuta toimintaa ja arviointisuunnitelmaa tarkistetaan vuosittain. Arviointi tukee foorumin tavoitteiden saavuttamista ja auttaa tunnistamaan hyviä käytäntöjä sekä toiminnan kehittämiskohteita.

---

⁴ Valmistuu loppuarvioinnin viimeisen osan yhteydessä.

7.3 Seuranta ja raportointi

Osana toiminnan seurantaan kehitetään toimintatapa ja mittarit, jonka avulla ohjausryhmä pysyy nykyistä paremmin ajan tasalla ennakoitiryhmien toiminnasta ja työskentelystä. Vastaavasti kiinnitetään huomiota siihen, että ohjausryhmän toimintaa tehdään entistä läpinäkyvämmäksi ennakoitiryhmiin päin.

Ohjausryhmä raportoi vuosittain opetus- ja kulttuuriministeriölle (ja tiedoksi Opetushallitukselle sekä ennakoitiryhmille) toiminnastaan. Raportoinnissa ohjausryhmä kuvaa muun toimintansa ohella muun muassa sitä, miten se on toteuttanut tehtäviään.

Ennakoitiryhmät raportoivat ohjausryhmälle omasta toiminnastaan puolessa välissä kautta sekä kauden lopussa.

8. Resurssointi

Osaamisen ennakoitifoorumia tulee toimimaan lähtökohtaisesti samansuuruisilla resursseilla kuin ensimmäiselläkin kaudella.

Ohjausryhmän ja ennakoitiryhmien jäsenten matkakulut korvaan. Lisäksi korvataan asiantuntijaverkoston jäsenten tai muiden asiantuntijoiden erillisiin ennakoitihankkeisiin liittyviin tilaisuuksiin osallistumisesta aiheutuvat matkakulut. Kokouspalkkioita ei makseta.

Liite 1. Ennakointiryhmien toimialat

Seuraavassa taulukossa on lueteltu kunkin ennakointiryhmän vastuulle kuuluvat toimialat. Esitys on suuntaava ja sen tarkoituksena on helpottaa eri ennakointiryhmien vastuualueiden ymmärtämistä. Opetushallitus tarkistaa ja täsmentää ennakointiryhmien osaamis- ja toimialoja syksyn 2020 aikana.

Ryhmillä voi olla myös yhteisiä vastuita joistakin aloista, joten vastuualueet voivat mennä päällekkäin eivätkä ole siten tarkkarajaisia.

Ennakointiryhmän tehtäviin kuuluu sen vastuualojen ennakkoinnin lisäksi tukea vastuualojen ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulutuksen järjestämisessä tarvittavan osaamisen ja henkilöstön tarpeen ennakoimista.

Ennakointiryhmät ja niiden vastuulla olevat toimialat

Ennakointiryhmä	Ennakointiryhmän toimialat
Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö	<ul style="list-style-type: none"> • Maatalous, kalatalous ja eläinlääkintäpalvelut • Metsätalous • Elintarvikkeiden valmistus
Liiketoiminta ja hallinto	<ul style="list-style-type: none"> • Kauppa • Rahoitus- ja vakuutuspalvelut • Liiketoiminnan ja kehittämisen palvelut liike-elämälle • Vuokraus- ja tukipalvelut liike-elämälle • Julkinen hallinto • Järjestöt
Koulutus, kulttuuri ja viestintä	<ul style="list-style-type: none"> • Viestintä ja kustannustoiminta • Koulutus • Kulttuuri- ja viihdetoiminta
Liikenne ja logistiikka	<ul style="list-style-type: none"> • Moottoriajoneuvojen kauppa ja korjaus • Liikenne • Varastointi ja postitoiminta
Majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalvelut	<ul style="list-style-type: none"> • Majoitus • Matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien toiminta • Ravitsemistoiminta
Rakennettu ympäristö	<ul style="list-style-type: none"> • Yhdyskuntatekniset palvelut ja jätehuolto • Talonrakentaminen ja suunnittelu • Maa- ja vesirakentaminen • Kiinteistöala
Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala	<ul style="list-style-type: none"> • Terveyspalvelut • Sosiaalipalvelut • Henkilökohtaiset palvelut, urheilu- ja virkistyspalvelut
Teknolohiateollisuus ja -palvelut	<ul style="list-style-type: none"> • Malmien louhinta ja metallien jalostus • Sähkö- ja elektronisten laitteiden valmistus

	<ul style="list-style-type: none"> • Metallituotteiden, koneiden ja kulkuneuvojen valmistus • Televiestintä, ohjelmisto- ja tietopalvelut
Prosessteollisuus ja tuotanto	<ul style="list-style-type: none"> • Vaatteiden ja tekstiilien valmistus • Paperin ja sahatavaran valmistus • Kemiallisten tuotteiden valmistus • Huonekalujen ym. valmistus

LUONNOS

Liite 2. Työnantaja, yrittäjä- ja työntekijäosapuolten yhteenlaskettu vähimmäismäärä eri kokoisissa ennakointiryhmissä

Ennakointiryhmän jäsenten kokonaismäärä	Työnantaja-, yrittäjä- ja työntekijäosapuolten yhteenlaskettu vähimmäismäärä
15	8
16	8
17	8
18	10
19	10
20	10
21	10
22	12
23	12
24	12
25	12

LUONNOS